

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΑΘΗΜΑ

ΣΕΛΙΔΑ

ΠΡΩΤΟ - 1	Η ΕΛΛΑΔΑ	
ΔΕΥΤΕΡΟ - 2	Η ΕΛΛΑΔΑ	5
	ΤΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	12
ΤΡΙΤΟ - 3	Η ΚΡΗΤΗ	
	Η ΚΡΗΤΗ	17
ΤΕΤΑΡΤΟ - 4	ΤΑ ΝΗΣΙΑ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	
ΠΕΜΠΤΟ - 5	ΤΑ ΝΗΣΙΑ ΤΟΥ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	
ΕΚΤΟ - 6	ΤΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ	26
ΕΒΔΟΜΟ - 7	ΤΑ ΝΗΣΙΑ ΤΟΥ ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	
ΟΓΔΟΟ - 8	ΙΚΑΡΙΑ, ΣΑΜΟΣ, ΧΙΟΣ, ΨΑΡΑ	33
ΕΝΑΤΟ - 9	ΤΑ ΝΗΣΙΑ ΤΟΥ ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	
	ΛΕΣΒΟΣ, ΛΗΜΝΟΣ, ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ, ΘΑΣΟΣ	39
	ΤΑ ΝΗΣΙΑ ΤΟΥ ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	
	Η ΕΥΒΟΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΒΟΡΕΙΕΣ ΣΠΟΡΑΔΕΣ	43
	ΤΑ ΝΗΣΙΑ ΤΟΥ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	
	ΟΙ ΚΥΚΛΑΔΕΣ	47
	ΤΑ ΝΗΣΙΑ ΤΟΥ ΑΡΓΟΣΑΡΩΝΙΚΟΥ	
	ΣΑΛΑΜΙΝΑ, ΑΙΓΙΝΑ, ΥΔΡΑ, ΠΟΡΟΣ ΚΑΙ ΣΠΕΤΣΕΣ	53
ΔΕΚΑΤΟ - 10	ΤΑ ΝΗΣΙΑ ΤΟΥ ΙΟΝΙΟΥ	
	ΤΑ ΝΗΣΙΑ ΤΟΥ ΙΟΝΙΟΥ	
	ΤΑ ΕΠΤΑΝΗΣΑ	57
ΕΝΤΕΚΑΤΟ - 11	Η ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	
ΔΩΔΕΚΑΤΟ - 12	Η ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	63
	ΟΙ ΝΟΜΟΙ ΤΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	
	ΝΟΜΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ, ΝΟΜΟΣ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	65
ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ - 13	ΟΙ ΝΟΜΟΙ ΤΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	
	ΝΟΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ, ΝΟΜΟΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	72
ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ - 14	ΟΙ ΝΟΜΟΙ ΤΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	
	ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ, ΝΟΜΟΣ ΗΛΕΙΑΣ,	
	ΝΟΜΟΣ ΑΧΑΪΑΣ	76

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΑΘΗΜΑ

ΣΕΛΙΔΑ

ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ - 15	Η ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	
ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΤΟ - 16	Η ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	81
ΔΕΚΑΤΟ ΕΒΔΟΜΟ - 17	Η ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	
	Ο ΝΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	83
	ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΝΟΜΟΙ ΤΗΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	
	ΝΟΜΟΣ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ, ΝΟΜΟΣ ΦΩΚΙΔΑΣ, ΝΟΜΟΣ	
	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	93
ΔΕΚΑΤΟ ΟΓΔΟΟ - 18	Η ΘΕΣΣΑΛΙΑ	
	Η ΘΕΣΣΑΛΙΑ	97
ΔΕΚΑΤΟ ΕΝΑΤΟ - 19	Η ΗΠΕΙΡΟΣ	
	Η ΗΠΕΙΡΟΣ	103
ΕΙΚΟΣΤΟ - 20	Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	
	Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	107
ΕΙΚΟΣΤΟ ΠΡΩΤΟ - 21	Η Μακεδονία	
	ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	112
ΕΙΚΟΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ - 22	Η ΘΡΑΚΗ	
	Η ΘΡΑΚΗ	117
ΕΙΚΟΣΤΟ ΤΡΙΤΟ - 23	Η ΚΥΠΡΟΣ	
	Η ΚΥΤΠΡΟΣ	119
	ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ	123
	ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	124

1. Η ΕΛΛΑΔΑ

Η Ελλάδα είναι μια χώρα στο **νοτιοανατολικό** μέρος της **Ευρώπης**. (Αυτός ο χάρτης δείχνει την Ευρώπη. Στο νοτιοανατολικό μέρος βρίσκεται η Ελλάδα. Μπορείτε να βρείτε την Ελλάδα;)

Όρια: Η Ελλάδα έχει θάλασσα από τρεις πλευρές. Στα ανατολικά είναι το Αιγαίο Πέλαγος, στα δυτικά το Ιόνιο Πέλαγος και στα νότια η **Μεσόγειος Θάλασσα**.

Στο βόρειο μέρος η Ελλάδα **συνορεύει** με τρεις χώρες. Την Αλβανία, τη F.Y.R.O.M. και τη Βουλγαρία. Στο ανατολικό συνορεύει με την Τουρκία.

Η **έκταση** της Ελλάδας είναι 52 χιλιάδες τετραγωνικά μίλια και ο **πληθυσμός** της περίπου 12 εκατομμύρια.

Διαμόρφωση: Το **έδαφος** της Ελλάδας είναι **ορεινό**. Τα τέσσερα πέμπτα (4/5) σκεπάζονται από όρη. Τα παράλιά της είναι **εκτεταμένα**. Η θάλασσα εισχωρεί βαθιά στην ξηρά και **δημιουργεί** πολλούς **κόλπους** και **ακρωτήρια**.

Το κλίμα: Το κλίμα της Ελλάδας είναι **εύκρατο**, δηλαδή ούτε πολύ κρύο, ούτε πολύ ζεστό. Ο ουρανός της έχει ένα θαυμάσιο γαλανό χρώμα και η **ατμόσφαιρά** της είναι σχεδόν πάντοτε καθαρή χωρίς **υγρασία**.

Χιλιάδες επισκέπτες επισκέπτονται κάθε χρόνο την Ελλάδα για να θαυμάσουν την **φυσική** της ομορφιά, το γαλάζιο χρώμα του ουρανού, τις ωραίες παραλίες, και τη **μαγευτική** θάλασσα. Να δουν ακόμα τα αρχαία **μνημεία** και τους **αρχαιολογικούς** τόπους και να πάρουν μια **γεύση** από τα νόστιμα φρούτα, τα λαχανικά, τις ελιές, το τυρί και το κρασί της.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ - VOCABULARY

νοτιοανατολικός - southeastern

η Ευρώπη - Europe

τα όρια - boundaries, borders

η Μεσόγειος Θάλασσα - Mediterranean Sea

συνορεύω - I border

η έκταση - area

ο πληθυσμός - population

η διαμόρφωση - formation of the terrain

το έδαφος - terrain, ground

ορεινό - mountainous

εκτεταμένος - extended

δημιουργώ - I create

ο κόλπος - bay

το ακρωτήριο - cape

το κλίμα - climate

εύκρατο - mild

η ατμόσφαιρα - atmosphere

η υγρασία - humidity

φυσικός - natural
μαγευτικός - enchanting
το μνημείο - monument
αρχαιολογικός - archeological
η γεύση - taste

Τα σημεία του ορίζοντα - Cardinal points

η ανατολή - east
η δύση - west
ο βορράς - north
ο νότος - south

ανατολικός - eastern
δυτικός - western
βόρειος - northern
νότιος - southern

βορειοανατολικός - northeastern
βορειοδυτικός - northwestern
νοτιοανατολικός - southeastern
νοτιοδυτικός - southwestern

Γεωγραφικοί όροι - Geographical terms

το ακρωτήριο - cape
ο κόλπος - bay
το πέλαγος - sea
το βουνό - mountain
το δάσος - forest
το όρος - mountain
ο ποταμός - river
η λίμνη - lake
η νήσος, το νησί - island
η χερσόνησος - peninsula

A. Απαντήστε στις ερωτήσεις προφορικά ή γραπτά.

1. Σε ποια ήπειρο βρίσκεται η Ελλάδα; _____
2. Σε ποιο μέρος αυτής της ηπείρου βρίσκεται η Ελλάδα; _____
3. Πόση έκταση έχει η Ελλάδα; _____
4. Πόσος είναι ο πληθυσμός της; _____
5. Πώς είναι το έδαφός της; _____
6. Πώς είναι τα παράλιά της; _____
7. Ποια θάλασσα είναι στο ανατολικό μέρος της Ελλάδας; _____
8. Ποια θάλασσα είναι στο δυτικό μέρος της Ελλάδας; _____
9. Ποια χώρα βρίσκεται στα ανατολικά της Ελλάδας; _____
10. Ποια χώρα βρίσκεται στα βορειοανατολικά της Ελλάδας; _____
11. Τι σχηματίζει η θάλασσα, όταν εισχωρεί (μπαίνει μέσα) στη ξηρά; _____
12. Τι σχηματίζει η ξηρά, όταν εισχωρεί στη θάλασσα; _____
13. Πώς είναι ο ουρανός της Ελλάδας; _____
14. Πώς είναι η θάλασσά της; _____

B. Ενώστε με γραμμές.

1. θάλασσα στο δυτικό μέρος της Ελλάδας

Αλβανία
2. χώρα στο βόρειο μέρος της Ελλάδας

Ιόνιο Πέλαγος
3. ένα από τα σημεία του ορίζοντα

ακρωτήριο
4. τον δημιουργεί η θάλασσα που εισχωρεί στην ξηρά

ορεινό
5. εισχωρεί στη θάλασσα

κόλπος
6. έτσι είναι το έδαφος της Ελλάδας

νοτιοανατολικό
7. μια ήπειρος

ανατολή
8. η Ελλάδα βρίσκεται σ’ αυτό το μέρος της Ευρώπης

Ασία

Γ. Γράψετε ένα Σ αν η πρόταση είναι σωστή και ένα Λ αν είναι λάθος.

1. Η Ελλάδα βρίσκεται στην Ασία. _____
2. Η Ελλάδα είναι μια χώρα στην Ευρώπη. _____
3. Στο ανατολικό μέρος της Ελλάδας είναι το Ιόνιο Πέλαγος. _____
4. Το Αιγαίο Πέλαγος είναι μια θάλασσα στο ανατολικό μέρος της Ελλάδας. _____
5. Η Αλβανία είναι μια χώρα στα βορειοδυτικά της Ελλάδας. _____
6. Η Μεσόγειος Θάλασσα βρίσκεται στο νότιο μέρος της Ελλάδας. _____
7. Η Ελλάδα είναι πιο μεγάλη από την Αυστραλία. _____

8. Ο πληθυσμός της Ελλάδας είναι δεκαπέντε εκατομμύρια. _____
9. Η Ελλάδα έχει πολλούς κόλπους και ακρωτήρια. _____
10. Το έδαφος της Ελλάδας είναι ορεινό. _____
11. Τι κλίμα της Ελλάδας είναι εύκρατο. _____
12. Η Ελλάδα είναι μια χερσόνησος. _____

Δ. Ποιες είναι οι τέσσερις γειτονικές χώρες της Ελλάδας; Ποιες θάλασσες περιβάλλουν την Ελλάδα;

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____

8. ΤΑ ΝΗΣΙΑ ΤΟΥ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

Οι Κυκλάδες

Οι Κυκλάδες βρίσκονται στη μέση του Αιγαίου Πελάγους. Υπάρχουν πολλές παραδόσεις για την ονομασία τους, μια από αυτές είναι ότι αποτελούν ένα **κύκλο** στο Αιγαίο Πέλαγος και γι' αυτό ονομάζονται Κυκλάδες.

Τα περισσότερα από τα νησιά είναι ορεινά. Έχουν κλίμα θαυμάσιο. Τον χειμώνα το κλίμα είναι γλυκό και το καλοκαίρι δροσερό.

Τα σπουδαιότερα από τα νησιά είναι η Άνδρος, η Τήνος, η Μύκονος, η Νάξος, η Αμοργός, η Θήρα, η Μήλος, η Πάρος, η Σέριφος, η Κύθνος και η Σύρος.

Το πιο ξακουστό από τα νησιά είναι η Τήνος. Στο νησί αυτό βρίσκεται ο περίφημος Ναός της Παναγίας της Τήνου. Κάθε χρόνο, στις 15 Αυγούστου, όταν γιορτάζεται η **Κοίμηση της Θεοτόκου**, χιλιάδες **προσκυνητές** από όλα τα μέρη της Ελλάδας, πηγαίνουν στην Τήνο για να προσκυνήσουν τη **θαυματουργή** εικόνα της Παναγίας.

► Ο Ναός της Παναγίας στην Τήνο

► Αρχαιότητες στο νησί Δήλος

Ένα άλλο νησί, η Δήλος, ήταν το ιερό νησί των Ελλήνων στην αρχαία εποχή. Οι αρχαίοι Έλληνες πίστευαν ότι σ' αυτή γεννήθηκαν ο θεός Απόλλωνας και η θεά Άρτεμις, που ήταν παιδιά του Δία και της Λητώς. Σήμερα στη Δήλο υπάρχουν πολλά αρχαία ερείπια, το νησί όμως είναι **ακατοίκητο**.

Η Μύκονος είναι μεγάλο τουριστικό κέντρο. Χιλιάδες κόσμος, προπάντων νέοι, επισκέπτονται το νησί κάθε χρόνο. Έχει πολλά **αρχοντικά**, **παραδοσιακά** σπίτια, **γραφικούς** ανεμόμυλους και πολλές μικρές και μεγάλες εκκλησίες.

Στο νοτιότερο μέρος των Κυκλάδων είναι η Θήρα, ένα από τα ωραιότερα νησιά. Η Θήρα την αρχαία εποχή ήταν στρογγυλή. Κάποτε, **το ηφαίστειο** που βρίσκεται στο **βυθό** της θάλασσας **εξεράγει** και το μισό νησί **βυθίστηκε**. Το άλλο που απέμεινε πήρε σχήμα **ημικυκλικό**. Το βόρειο μέρος του νησιού είναι σαν να έχει κοπεί από ένα τεράστιο μαχαίρι. Είναι απότομο και

► Η Σαντορίνη

οι επισκέπτες που φτάνουν στο βόρειο μέρος ανεβαίνουν στην κορυφή με μουλάρια. Υπάρχει όμως τώρα και **τελεφερίκ** που μπορούν να πάρουν όσοι δεν θέλουν να ανέβουν με μουλάρι.

Στα ανατολικά της Πάρου και βόρεια της Σαντορίνης είναι το μεγαλύτερο νησί των Κυκλάδων, η Νάξος.

Στη Μήλο βρέθηκε ένα ωραιότατο άγαλμα της Αφροδίτης που τώρα βρίσκεται στο μουσείο του Λούβρου στο Παρίσι.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

ο κύκλος - circle

η **Κοίμηση της Θεοτόκου** - Assumption of the blessed Virgin, Dormition

ο **προσκυνητής** - worshipper, pilgrim

θαυματουργή - miraculous

ακατοίκητο - uninhabited

το αρχοντικό - mansion

παραδοσιακό - traditional

γραφικός - picturesque

ο **ανεμόμυλος** - windmill

το ηφαίστειο - volcano

ο **βυθός** - depth

εξεράγει - it erupted

βυθίστηκε - it was sunk

ημικυκλικό - semicircle

το τελεφερίκ - cable car

A. Ερωτήσεις.

1. Γιατί οι Κυκλάδες λέγονται έτσι; _____

2. Ποιο είναι το μεγαλύτερο νησί των Κυκλάδων; _____
3. Σε ποιο νησί βρέθηκε ένα ωραιότατο άγαλμα; Πώς λέγεται; Σε ποιο μουσείο είναι το άγαλμα αυτό; _____
4. Οι αρχαίοι Έλληνες έλεγαν ότι δυο θεοί γεννήθηκαν σ’ αυτό το νησί. Ποιο είναι το νησί; _____
5. Το νησί αυτό είναι πιο τουριστικό από τα άλλα. Ποιο νησί είναι; _____
6. Είναι η Νάξος βόρεια ή νότια της Σαντορίνης; _____
7. Πώς η Σαντορίνη από στρογγυλή έγινε ημικυκλική; _____
8. Γιατί η Τήνος είναι φημισμένη και γνωστή σ’ όλη την Ελλάδα; _____

9. Πότε γιορτάζουμε την Κοίμηση της Θεοτόκου; _____
10. Είναι η Ρόδος ένα νησί των Κυκλάδων; _____
11. Ποιο νησί των Κυκλάδων είναι πιο κοντά στην Κρήτη; _____

B. Συμπληρώστε με λέξεις από το μάθημα.

1. Οι Κυκλάδες λέγονται έτσι γιατί σχηματίζουν έναν _____ στο Αιγαίο.
2. Το κλίμα των Κυκλάδων τον χειμώνα είναι _____ και το καλοκαίρι _____
3. Το πιο ξακουστό νησί των Κυκλάδων είναι η _____
4. Στο νησί αυτό βρίσκεται ένας περίφημος ναός. Είναι ο ναός _____
5. Η εικόνα της Παναγίας στον ναό αυτόν κάνει θαύματα, δηλαδή είναι _____
6. Χιλιάδες κόσμου πηγαίνουν στην Τήνο για να γιορτάσουν την _____

7. Στη θάλασσα της Μήλου βρέθηκε ένα αρχαίο άγαλμα. Πώς λέγεται το άγαλμα αυτό; _____

Γ. Σωστό ή λάθος;

1. Η Δήλος σήμερα είναι ακατοίκητο νησί. _____
2. Οι Κυκλάδες είναι στο Ιόνιο Πέλαγος. _____
3. Η Τήνος είναι ξακουστή για τον Ναό της Παναγίας. _____
4. Η Θήρα καταστράφηκε από την έκρηξη ενός ηφαιστείου. _____
5. Στη Μήλο βρέθηκε ένα ωραιότατο άγαλμα του Απόλλωνα. _____

6. Στη Δήλο γεννήθηκαν δυο θεοί, ο Ζευς και η Αθηνά. _____

7. Η Μύκονος είναι τουριστικό νησί. _____

Δ. Ο χάρτης δείχνει τις Κυκλάδες και τη θέση τους στο Αιγαίο Πέλαγος.

Χρωματίστε τα νησιά με ένα χρώμα και γράψετε τα ονόματά τους.

Χρωματίστε την Εύβοια με άλλο χρώμα.

Βρείτε στον χάρτη της τάξης σας τις Κυκλάδες και τα νησιά Τήνο, Νάξο, Άνδρο, Σύρο, Μύκονο, Πάρο και Θήρα.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____
11. _____

